

Álvaro Pombo

Verschijning van het
Ewigweibliche
(verteld door Z.M. de Koning)

Roman

Uit het Spaans vertaald door Eugenie Schoolderman

2012
Menken Kasander & Wigman Uitgevers
Leiden
www.mkw-uitgevers.nl

Introductie

Twee onafscheidelijke neefjes van een jaar of twaalf oud, de Sufkop en de Chinees, wonen in een groot appartement bij hun oma, kort na de Spaanse Burgeroorlog. Don Rodolfo, niemand minder dan de sparringpartner van een groot kampioen, geeft hen les in boksen en gymnastiek. Stoere spelletjes op het terras waar de zwaluwen uit de lucht komen vallen; op de achtergrond de echo's van de Tweede Wereldoorlog, maarschalk Rommel en het Japanse imperium. Plotseling verschijnt daar Elke, een geadopteerd Duits weesmeisje dat binnendringt in de besloten kinderwereld van de twee neefjes. Hoe alles verandert wordt ons verteld door de Sufkop, de onvermoeibare kletskaus die hier het woord heeft en daarom de koning is.

Alvaro Pombo werd in 1939 geboren in het noord-Spaanse Santander. Hij studeerde filosofie en woonde geruime tijd in Engeland. Momenteel geldt hij als een van de meest oorspronkelijke en eigenzinnige Spaanse auteurs, schepper van een oeuvre dat zijn weg al heeft gevonden naar vele Europese landen.

Verschijsning van het Ewigweibliche (verteld door Z.M. de Koning)

*Voor Jorge Iriso Zarraluqui, ontdekker van het terras en vriend van de Chinees, ter herinnering aan de drie jaren aan boord van het Clipper-Schip 'Yorkshire', 1100 tons.
Engraved by E. Duncan*

Op het terras was don Rodolfo meer dan Belinda, veel en veel meer, de hoogste autoriteit. En terecht. Wat Belinda (die nogal een oogje had op don Rodolfo) altijd zei, was dat hij levenswijsheid bezat omdat hij sparringpartner van Paulino Uzcudun was geweest. En dat was zeker waar. Don Rodolfo wist alles van het leven en nog heel wat meer ook. En als je maar weet dat Paulino van Joe Luis heeft verloren omdat hij dat wou, omdat hij geen zwarten sloeg. Paulino was een echte heer. Dat zag je wel die keer dat hij langs kwam en hij Belinda en ons elk een flesje sinas aanbood en hij mij en de Chinees ook nog eens ieder op een puntzak chips trakteerde waarvan de bovenste eruit vielen. Maar wat je noemt echt praten, dat deed hij niet veel. Dat hoefde hij ook niet. Waarom zou hij praten? Hij ging twee keer zo breeduit zitten als don Rodolfo (al was die zo'n beetje even lang) op het terras op de hoek bij het postkantoor, en daarbij maakte hij een hard geluid, pffff, omdat hij vermoeide spieren had. Maar don Rodolfo praatte wel degelijk. Dat was wat don Rodolfo (op de ring na) het beste afgang. De Chinees en ik zijn neven van de kant van mijn moeder. De Chinees is nog geen half jaar ouder dan ik. De laatste keer dat we ons hebben gemeten was hij iets langer. En hij is ook sterker. Maar veel onhandiger. Dus uiteindelijk staan we quitte. Als we schaduwboxen win ik geheid. Bij het punchen raak ik de kluts kwijt door de snelheid van de tegenstoten, maar de Chinees is dan juist heel goed doordat hij zulke brede polsen heeft. Ik zit niet te liegen. Bij het punchen gaat het meer om je polsen dan om je vuisten. Met punchen wint de Chinees. We hebben nog geen zak, omdat het plafond het dan zou begeven, denkt oma. Oma en haar beste vriendin, doña Blanca – die bovendien de enige vriendin is die ze heeft – zeggen dat ze de helft van wat ik zeg niet begrijpen. Ze liegen. Het kan zijn dat ze niet liegen. Misschien doen ze dat ook wel niet, maar hebben ze enkel verstand van braden en breien. Volgens hun zit er nooit volgorde in wat ik vertel, maar dat zit er wel. Alleen vertel ik niet in de volgorde zoals zij doen. Ik vertel iets zoals don Rodolfo dat doet: het belangrijkste het eerste. En daarna zo veel tierelantijnen als je maar wilt. Nu zijn soms de tierelantijnen zelf het belangrijkste. Hoewel don Rodolfo misschien wel overdrijft met aandikken. Als Paulino er bijvoorbeeld is, weet hij helemaal van geen ophouden. Het stoten is niet alles, zeg ik altijd maar. En ik weet zeker dat de Chinees er net zo over denkt. Bij het boksen gaat het voor een deel om het stoten. Maar het gaat voor een groot deel, bijna helemaal, om het voetenwerk. Hoe beter je benen zijn, hoe beter je het doet. En je moet zo soepel mogelijk in de taille zijn, als je vedergewicht bent. Oma en doña Blanca denken alletwee dat het bij boksen alleen maar om rammen gaat, dus vooral om het stoten. Die weten dus duidelijk niet waar ze het

over hebben. Op een keer zijn de Chinees en ik na de merienda gebleven om te horen wat ze zeiden, om eens te kijken of ze roddelden over ons of juist niet. Ze praatten heel wat af. Jee, wat zaten die twee te kletsen. Wat we niet weten was of ze nou roddelden of niet, ik tenminste niet. De Chinees denkt van wel. Maar je moet niet op hem letten. Hij gaat altijd van het ergste uit. (En omdat dat voor het grootste deel toch niet te begrijpen zou zijn omdat het geheime schema's zijn, vertel ik niet hoe we de deur met een klap dichtslaan, zo hard dat je ze zelfs hoort protesteren, en hem tegelijkertijd op een kiertje laten staan zodat wij hun hoofden kunnen zien en wij ze met zijn tweeën tegelijk kunnen afluisteren zonder ruzie te maken.) We zagen ze beter dan we ze hoorden. Af en toe praatten ze alletwee tegelijk. Ze draaiden met hun hoofd van opwinding en dan zagen we ze niet meer en dan ineens wel weer, ze verdwenen en kwamen weer in de kier tevoorschijn alsof het een poppenkast was. Het viel niet mee een verband te leggen tussen de zinnen: 'het zijn apekoppen', 'ze zullen niet langer je kleinzonen zijn', 'het zijn mijn kleinzonen, maar ze zijn wel erg wild', 'boksen is iets beestachtigs', 'ze zeggen dat ze aan hun neus geopereerd worden', 'dat is nog tot daar aan toe, mannen hoeven niet knap te zijn', 'ach, ik weet het ook niet', 'wat iets beestachtigs is'... En omdat het na beestachtigs wel duidelijk was dat ze niks beters meer zouden zeggen, gingen we maar weg. En daarna hebben we nog een hele tijd zitten ruziën omdat de Chinees zei dat ze hadden gezegd dat hij de ergste van allemaal was en ik zei dat ik dat toch niet echt gehoord had. Het punt is namelijk dat de Chinees spoken ziet. Hij heeft ze altijd al gezien, zelfs overdag. En zwarte. Asfalt is bijna wit vergeleken bij de Chinees. Belinda is een eerste klas gans. Daar maakt iedereen flink gebruik van. Ik en de Chinees nog het meest. Doordeweeks, tijdens het schooljaar vooral. Maar over school heb ik het nu niet, dat zie ik straks wel. Onnozel en dom is niet hetzelfde. Je kunt onnozel en toch slim zijn, zoals Belinda bijvoorbeeld. Ze is slim, want ze klikt nooit – ze weet dat ze dan vergiftigd zou worden. Ze is vooral slim omdat ze een goed mens is. Heel wat beter dan veel mensen. Helemaal niet egoïstisch. Wat er ook gebeurt, ze heeft zich nooit gewonnen gegeven, net als don Rodolfo en Paulino. Ze is goed omdat ze dat kan, omdat ze sterk is ook al is ze gevoelig. Haar gevoeligheid doet haar de das om. Ze is overgevoelig. Daardoor is ze niet echt sterk, ook al is ze wel echt goed. Ik zie gewoon hoe gevoelig ze is. Op een keer heb ik dat tegen haar gezegd en toen begon ze te huilen, die domoor. Het had weinig gescheeld of ik had ook gehuild. Omdat ik niet huil, deed ik dat toen ook niet. Maar huilen werkt aanstekelijk. Don Rodolfo heeft nooit gehuild, behalve die avond van het wereldkampioenschap superzwaargewicht toen hij halverwege de vijfde ronde al begon te huilen toen hij zag dat Paulino zou worden afgemaakt omdat hij die verdomde zwarte niet wou afmaken. 'Verdomde' zegt don Rodolfo alleen op de allerbelangrijkste momenten. Hij zei bijvoorbeeld 'verdomde Chinees' op een middag toen de Chinees een onderarmsteun deed. 'Verdomd' is het woord dat je het best kunt gebruiken voor zoiets. Het is niet zo dat ik geen handstand doe. Het is ook niet zo dat ik hem niet volgens de regels doe, maar ook weer niet zo dat ik dat wel doe. Ik doe hem op mijn manier. En don Rodolfo zegt dat er ook zijn die hem op mijn manier doen. Ook veel mensen die hij kent. Bovendien gaat het bij de handstand om je armen. En de Chinees heeft vooral sterke armen. Van kleins af aan is hij langarmig, want ik heb foto's gezien en daarop lijkt hij wel een halve aap, hoewel hij minder snel is dan ik als het erop aankomt om je tegenstander te dollen. Ik zie zelfs kans don Rodolfo te dollen. Een keer had ik hem goed tuk; toen dook hij om te ontwijken en gaf ik hem een directe met links, altijd goed verkapt, en toen, beng, appercat, dat is een hoekstoot van beneden naar de kaak en dat noemen ze de doodklap. Hij wankelde en zei daarna dat hij dat voor de grap deed, maar ik zag hem wankelen en ineengedoken op de grond vallen. Goed, het is nou ook weer niet

zo dat hij echt viel. Maar dat wankelen kwam door mijn hoekstoot. Laatst vertelde ik dat tijdens de merienda nog eens aan de Chinees, die er die keer niet bij was, en oma zei toen van wat is dat toch voor praat. Ik zei het niet, maar ik dacht wel van: 'Nou, moet je jullie horen!' Ik hield m'n mond maar, want ook ik heb mijn slechte kanten. Meer dan de Chinees. Op school denken ze dat de Chinees een beest is. Maar hij is helemaal geen beest. De Chinees is een goeie jongen, en dat is niet omdat hij m'n neef is. We hebben altijd in dit huis gewoond. Ik ben in dit huis geboren, maar de Chinees niet. De opa van oma heeft het gekocht. Het is nu al meer dan een eeuw oud, een eeuw en nog wat. Vroeger was het terras groter, mijn hele kamer was terras en is nu een extra kamer die oma heeft laten maken omdat m'n ooms, de broers van m'n moeder, veel ruimte in beslag namen toen ze jong waren. Maar het ziet er nog steeds aardig goed uit. Heel wat beter dan veel andere die ik heb gezien. Oma zegt dat de mensen alles maar terras noemen, soms ook het balkon al, als het maar breed genoeg is om er een tafeltje neer te zetten. Ons terras is breed genoeg om er een hele eethoek neer te zetten, dat zeg ik niet om te bluffen. Niet dat ik zit op te scheppen, dat doe ik alleen als het nodig is, in het speelkwartier op school. En de Chinees net zo.

'Het is lekker op het terras,' zei de Chinees. Ik weet nog dat hij dat zei omdat het me verbaasde toen ik dat hoorde. Hij zegt dat niet om maar wat te zeggen – dat is wat ik dacht. Dat is zo goed van de Chinees, dat hij niet zomaar wat zegt. Daarin is hij meer zoals Paulino dan als don Rodolfo of Belinda of ik. Wij praten bijna alleen maar omdat we dat zo leuk vinden. Met mij praat de Chinees nog het meest. Maar zelfs tegen mij heeft hij weleens twee uur achter elkaar niets gezegd. Wat is praten? Niemand praat zomaar, ook wij drietjes niet. Derhalve – zoals pater Constantino zegt – is praten een persoonlijke behoefte. Net als eten. Het kan best zijn dat ik toen ik heel klein was ook niet praatte. Dat kan. Maar ik betwijfel het, want voor zover ik het me kan herinneren zit ik altijd te praten. Het indrukwekkendst van de Chinees is wel dat hij ook kan praten als hij niets zegt. Ik bedoel, dat zou hij kunnen. Maar hij heeft er geen zin in. Dat krijgt hij ook niet. Maar ik heb er altijd zin in. Misschien krijg ik er als hij niets zegt nog wel meer zin in. Met de Chinees ben ik nog de meeste tijd samen. Ik denk er liever niet aan wat er zou gebeuren als de Chinees er niet zou zijn. Dat is een keer bijna gebeurd. En ik denk daar maar liever niet aan. Don Rodolfo was er, Belinda was er, en aan de andere kant van het huis waren ook oma en doña Blanca in oma's kamer, waar ze altijd de hele middag zitten. Maar de Chinees was er niet. En vier dagen lang wist niemand van ons of hij nog terug zou komen of niet. Hij zal het zelf ook wel niet geweten hebben, want hij belde niet op. De vierde dag was het zondag. Daarom was het de ergste. Het werd veel vroeger zondag dan anders. Ik ging veel vroeger dan anders het terras op. Het was zo vroeg dat de maan scheen – nieuwe maan, dat viel me nog op – en er waren ook sterren, een stuk of wat, die flonkerend afstaken tegen het licht dat nog niet helemaal was begonnen. Ik weet nog dat het half april was. Het was nog koud. Ondanks de kou ging ik op de grond naar de halve maan zitten kijken en naar m'n enkels en m'n voeten die uit m'n pyjama staken. Het was wassende maan, dat zie je aan het schijnsel en aan de stok waarmee je de letter p kunt maken. Op dat uur maakt de maan geen geluid. En er was geen vogel te horen want de duiven waren nog niet uitgekomen, en de gierzwaluwen waren er ook nog niet en de mussen in hun nesten waren nog te klein om zelfs ook maar te tsjirpen. Er was verder niets anders te horen dan de wind die onopzettelijk de zijtakken deed schudden van de

druivenstruik die de vorige eigenaren van dit appartement hadden gepoot in twee tonnen die er nog steeds staan. Ongewild bedacht ik dat het voortaan altijd zo zou zijn, zonder de Chinees. Ik zou ongeveer om dezelfde tijd het terras op gaan en onder m'n voetzolen zou ik de met ijzel bedekte tegels voelen en ik zou nooit meer weten wat ik daarna moest gaan doen. Nu ook niet. Ik bedoel, toen ook niet. Alsof er iets te gebeuren stond. Alsof het al gebeurd was. Alsof de Chinees, ook al wilde hij dat wel, niet meer terug kon komen. Alsof ze allemaal weg waren gegaan behalve ik, die noodgedwongen had moeten blijven om mijn plicht te vervullen. De zeeroersvlag die oma ons met Driekoningen had gegeven zou niet wapperen, de doodskop en de twee gekruiste scheenbeenderen hingen er voor dood bij. Toen zag ik in dat het er bij praten niet om gaat dat ik maar wat praat, maar dat het vooral gaat om praten met de Chinees, of hij nou wat terugzegt of niet, dat kan me niet schelen. Ik denk liever niet meer aan die keer, want ik weet nog dat ik begon te huilen van verdriet, en je moet weten dat ik nooit huil. Maar het vreemdste was wel dat toen aan het eind van de middag – het zal een flinke tijd na de merienda geweest zijn – de bel een paar keer ging en het de Chinees was, hij het was die praatte en ik niets zei. En je moet weten dat ik, hoe blijer ik ben, des te meer praat. Voor zover ik me kan herinneren was dat de enige keer dat ik niet wist wat ik moest zeggen. De Chinees praatte aan één stuk door. Ik weet niet waarover hij het had. Zo blij als toen ben ik geloof ik van m'n leven niet geweest. Veel blijer dan de Chinees, die niet blijer was dan anders. Hij deed niets anders dan praten, zonder dat hij er erg in had. Hem zo te zien vond ik het allerleukst. Maar dat is ook niet helemaal waar. Ik heb er maar niets van gezegd, want ik wou niet dat hij anders zou gaan doen, dat hij een kleur zou krijgen en z'n mond zou houden. De Chinees wordt vaak rood, terwijl ik nooit een kleur krijg. Hooguit wit van woede, net als de Cid, om rechtvaardige zaken. Dus niemand praat zomaar. Maar tot die tijd had ik altijd gedacht dat je de dingen niet ziet als je er niet over praat. En dat je dat wat je in stilte voelt niet echt voelt. Nu snap ik dat ik het mis had en dat je alle dingen kunt zien en voelen ook al ben je doofstom en nog blind ook. Dat wel: als de dingen maar gebeuren. Dit alles vertelde ik aan Belinda op een morgen dat ik verkouden was en niet naar school ging. Ik was op de helft en ik zie al dat de dikke tranen haar in de ogen schieten, net als wanneer ze uien snippert. En omdat Belinda hoe langer hoe harder gaat huilen totdat haar hele schort kleddernat is, stopte ik om te kijken of ze ophield. Omdat ze ondanks alles niet ophield, vroeg ik haar hoe het nu toch kwam dat ze moest huilen. Ze zei dat ze hilde van emotie omdat ik net zo praatte als pater Serafín, een kapucijn die haar altijd de biecht afneemt als ze op een slechte manier aan don Rodolfo heeft gedacht.

Toen het warm werd kwamen ze, de dappere gierzwaluwen die in de lucht slapen – wat net zoiets is als staande slapen, wat de Chinees kan – en zich voeden met muggen. Het begon dat jaar een paar dagen na de goede week warm te worden. En eind mei was het al bijna zomer. Niemand was het bijna te weten gekomen, als ik niet had opgelet! Ik hield de boel al meer dan twee weken in de gaten, vanaf de dag dat ik ze een voor een, eerst het wijfje en toen het mannetje, het gat in zag glippen en ze er tot de vroege morgen niet meer uitkwamen. Het is het middelste gat, want er zijn er namelijk vijf en die zitten op een rij in de terrasmuur op zo'n twee meter hoogte, nog van toen ze de bouwsteigers hebben weggehaald. Ik liet een paar dagen voorbijgaan om er zeker van te zijn dat ze terugkwamen. Ze kwamen terug. Ik vertelde het aan de Chinees en we gingen alletwee op de grond liggen om te kijken of ze om dezelfde tijd terugkwamen. Ze kwamen terug. Ik

wou het aan de anderen vertellen, aan don Rodolfo en aan Belinda, en ook aan oma en doña Blanca. Maar de Chinees zei dat ik moest wachten omdat oma misschien niet zou willen dat ze er waren, want ze kunnen als ze zitten te draaien per ongeluk ook de dakpannen verschuiven, net als de duiven doen. Ik snapte wel dat hij gelijk had en dat gaf ik hem ook wel, al kostte het me veel moeite om het niet te vertellen; de hele dag dacht ik aan niets anders meer. Zo ging er een maand of zo voorbij. Totdat ik toen ik op een middag het terras op liep plotseling, beng, een gierzwaluw met uitgeslagen vleugels op de grond zag zitten. Er was niemand thuis. Toen ik hem zag, was dat het eerste wat ik dacht: er is verder niemand. Het toeval wou dat ik die middag als enige thuis was. Denken is één ding – dat drong toen tot me door – maar iets heel anders is zien, horen en voelen wat ik toen voelde, dat ik koude voeten had en dat m'n handen drijfnat waren van het zweet, net als wanneer je voor het bord moet komen. Denken heeft weinig te maken met de dingen die we gewaarworden, voelen of zien of ruiken of aanraken. Denken is net als praten, want het is versnellen. Maar de gierzwaluw op het terras zien was net als zien hoe de vloed opkomt rondom de rots waarop je staat. Je ziet het en je kunt je niet eens meer bewegen. Ik zag de gierzwaluw en kon me niet eens bewegen, al dacht ik wel met duizend kilometer per uur. Ik dacht: en wat moet ik nou. Van zo dichtbij had ik er nog nooit een gezien. Ik niet en ik denk niemand niet. Het is eng er een van zo dichtbij te zien. Een gierzwaluw is heel anders dan een mus of een jonge duif uit de duiventil of lijsters of koekoeken of die tierlantijnen met een snavel op hun kop. Die heb ik allemaal bij bosjes op de grond zien liggen, want ze vallen altijd uit het nest als ze leren vliegen. Daar schrik ik helemaal niet van. Maar met gierzwaluwen is het wat anders. Gierzwaluwen zijn gevechtspiloten. Net als een Japanse kamikaze. En dit was geen kleintje. Gemiddeld postuur, zou ik zeggen, net als de Chinees en ik, die allebei altijd even lang zijn geweest, een meter zevenenveertig en een halve centimeter. Don Rodolfo zegt dat hij liever een bokser van gemiddeld postuur ziet dan een lange. En met gierzwaluwen is het net zo. Hij zal de normale grootte hebben gehad voor een jonge gierzwaluw. Het indrukwekkende was hem daar te zien, op een halve meter van mijn voeten. Ik bleef stokstijf staan, zonder op te houden met naar hem te kijken en zonder hem aan te raken. Vooral hem aanraken kon ik niet. En hem pakken al helemaal niet, zelfs niet met een doek. Ten eerste omdat het zo vreemd was hem op ons terras te zien met zijn vleugels uitgespreid, met maar een klein stuk, nog geen meter, tussen ons in. Hij klapwiekte in plaats van te hippen. Toen hij zag dat ik hem had gezien, maakte hij dat hij als de bliksem wegkwam de hoek in, enkel en alleen door te klapwieken. Wat ten tweede heel veel indruk op me maakte, was hoe ontzettend vreemd hij eruit zag, van die afstand. Om te beginnen zijn snavel. Doordat ze zo hard vliegen, zie je die niet. En ook niet wat voor kop ze hebben, wittig en bol. Maar zijn snavel zag je nu het best. Het was een roofof snavel, zwart en krom. En daarna het grijs van zijn veren dat naar zwart neigt, en dat glimt door de constante wrijving van het vliegen. En daarna zijn ogen, aan elke kant van zijn kop een, wat net is als bij iedere andere vogel; ze kijken je allemaal van opzij van. Met als verschil zijn enorme wreedheid. Hij keek me aan met een dodelijke blik. Ogen die het tegenovergestelde waren van sullig, zoals die van duiven zijn. Terwijl ik hem strak aankeek, drong het ineens tot me door dat hij make-up op had, en op zijn wimpers zelfs mascara, en dat hij actrice-ogen had. Het was meer zo dat ik dat dácht dan dat ik dat zág, want ze leken er niet echt op. Dat verband legde ik. En toen ik dat verband legde zag ik het meteen voor me. Nu ik denk aan wat ik net heb gezegd, weet ik dus niet meer of ik het heb over wat ik zag of over wat ik dacht toen ik de gierzwaluw daar zag. Ik bedacht dat het normaal was dat een zelfmoordenaar – of het nou een gierzwaluw, een mens of een Japanner is – zich kort voor hij doodgaat opmaakt. Met

zwarte en grijze make-up, wat samen overeenkomt met het wit van de dood. En dat is niet omdat ik het zeg. Dat is omdat je het ziet. Je ziet het en je denkt het. En je kunt niet nalaten dat te denken of te zien, als je ze ziet. In plaats van te schuilen in buizen en nesten zoals duiven en andere vogels, doen gierzwaluwen als het snikheet is hun uiterste best om tot elke prijs door te gaan met vliegen. Koste wat het kost. Dat doet er niet toe. Je kunt je maar beter doodvechten, en dan nog in de open lucht ook. Verder dacht ik toen – voelde ik toen, bedoel ik – ook al ging dat niet in deze volgorde, hoe jammer het toch was dat de Chinees hem niet zag en hoe fijn het toch was dat ik hem eerder zag dan de Chinees. Ik had die twee gevoelens, die tegenovergesteld zijn, tegelijkertijd. Want zeker weten dat de Chinees het minstens net zo machtig had gevonden als ik als hij als eerste de gierzwaluw op het terras had gezien. Maar tegelijkertijd wist ik dat als het erom ging wat ik nou wou, wat ik nou echt wou, dat ik dan toch liever had dat ik de eerste was. En dat was ik. Dus voelde ik een emotie die je onmogelijk tegelijkertijd met het tegenovergestelde kunt voelen. Maar als je het voelt, voel je het. Ik heb dat bovendien met bijna alles. Dat bedacht ik toen ook nog: dat ik nooit een door en door goed mens zou kunnen zijn. Zo edelmoedig als de Chinees ben ik in de verste verte niet. En ondertussen – net zoals je eraan denkt dat het regent wanneer het regent en je tegelijkertijd aan andere dingen denkt en zelfs zit te leren – dacht ik eraan dat er verder niemand thuis was en dat ik de gierzwaluw onder mijn hoede moest nemen. Dat vond ik fijn en tegelijk ook niet. Alles is altijd tegelijkertijd ook het tegenovergestelde. En het vervelende is dat ik dat, anders dan de Chinees, behalve met gedachten ook met emoties heb. En dat betekent dat ik een koele kikker ben. Er is geen enkele emotie die ik ooit helemaal kan voelen, over de meeste moet ik nadenken. En als ik erover nadenk, voel ik ze niet meer. Want je kunt makkelijk iets denken en ook het tegenovergestelde denken. Het ergste om over na te denken is dit: dat je altijd maar blijft twijfelen. Ik zou liever niet nadenken. Ik zou liever de Chinees zijn, die emoties heeft zonder erover na te denken. Daarom is hij ook een geboren soldaat, opperbevelhebber van de drie legers. Maar ik ben enkel de koning, en ik heb alleen de macht om te praten en na te denken. Ik zou liever Belinda zijn. Ik zou nog liever het-maakt-niet-uit-wie zijn dan de koning. Ik zou nog liever die gierzwaluw zijn die zelfs gewond nog door roeien en ruiten gaat en die emoties een voor een voelt en nooit het tegenovergestelde voelt. Ik geloof niet dat het goed afloopt met de koning en met mij. Dat zou me verbazen. Maar nu heb ik het daar verder niet over. Waar het om ging, was weten wat je moet doen als je alleen bent, zoals ik die keer was met die gewonde gierzwaluw. Kon je hem aanraken? Dat kon en toch ook weer niet omdat het een beetje eng was. Het was een angst die geloof ik meer kwam doordat ik dacht dan doordat ik voelde. Want het was niet zo dat de gierzwaluw me angst aanjoeg, hoewel wel een beetje. Hij bewoog zich zonder zich te bewegen, zijn vleugels over de volle lengte opengeslagen. Af en toe tilde hij zijn kop op zonder te tsjirpen. Tsjirpen deed hij niet. Dat hij niet tsjirpte was ook eng. Je hoorde alles behalve hem. En van tijd tot tijd sloeg hij met zijn vleugels. Hij zag er zwak en tegelijkertijd wreed uit. Net als sommige arme mensen er uitzien. Toen ik op hem af stapte om hem van dichtbij te bekijken, steigerde hij bijna, helemaal rechtop, recht tegenover mij. Klaar om zich in mijn hand vast te bijten en me niet meer los te laten door de kaken van zijn snavel te vergrendelen en om me te grijpen met zijn klauwen (die hij trouwens niet liet zien)... Ik zou hem dood moeten smijten tegen de grond of me door hem laten afmaken. Of nog erger dan me laten afmaken: me een hele dag langzaam laten doodbloeden zonder dat hij me loslaat en zonder dat ik hem loslaat. Dat is dus wat ik dacht, en dat bewijst dat denken het tegenovergestelde is van voelen. Want hoe zielig ik het bijvoorbeeld vond iedere keer dat ik dacht 'ik vind het zielig', het was niet

meer zo dat ik het alleen maar zielig vond. Ik werd er eerder nieuwsgierig van. En dat is wreedheid. Ik voelde me helemaal niet goed. Eerder slecht omdat ik niet wist wat ik moest doen. Dat is echt waar. Als hij gewond is, wat heeft het dan voor zin om zoveel na te denken? Maar misschien was het maar beter hem met rust te laten en hem niet te verplaatsen, net als met slachtoffers bij ongelukken. Voor hetzelfde geld til je hun hoofd een eindje op om er een trui onder te leggen en vermoord je ze alleen daardoor al. Gierzwaluwen zijn bovendien niet bepaald tam. Ze zijn wild, net als panters of erger nog. Net als een haai. En terwijl ik naar hem keek en aan haaien dacht, stond ik er versteld van hoeveel ze op elkaar lijken. Om te beginnen de gestroomlijnde vorm vanwege de grote snelheid die ze allebei bereiken, haaien tussen twee waters in, terwijl ze strepen trekken aan het oppervlak, en gierzwaluwen tussen het aardoppervlak en de eerste laag van gashoudende lucht, ook wel genaamd biosfeer. Want om makkelijk door het water of door de lucht te kunnen glijden, moeten ze allebei een kop in de vorm van een spil hebben. Dat kon je duidelijk zien in de biologielees in de eerste klas, op de afbeelding van de haai. Daarop werd bovendien nogal gehamerd tijdens de les: dat de vogels voortkomen uit de vissen en de vissen uit de vogels. Dat was wat er gebeurd is in het quartaire tijdperk, met de grote overvloed aan vooral vissen-vogels van heel veel soorten, allemaal fossielen. Een paar jongens uit mijn klas lachten erom. Maar mij verbaasde het helemaal niet. Wat mij verbaast is ze tegenwoordig net andersom te zien, sommige zwemmen in en andere vliegen boven de zeeën en oceanen. Behalve de meeuwen, de aalscholvers en de eenden, die zwemmen als ze willen en duiken als ze willen en vliegen als ze willen. Ze doen alle drie die dingen even goed. Dat weet ik omdat ik het wel tachtig keer gezien heb, een meeuw die in zee duikt en er pas een uur later weer uitkomt. Dat worden ook wel amfibieën genoemd. Dat is wat ze eerst waren, amfibieën. Mij maakt het niet uit hoe het vandaag de dag zit. Want ik zie de evolutie van de soorten. Het kan best dat er niemand is die denkt dat een gierzwaluw en een haai op elkaar lijken. Maar ik dacht dat wel toen ik die gierzwaluw op het terras zag. En wanneer ik denk ben ik als van ijs en dan ben ik de koelste van mijn klas, want in elk ding, hoe verschillend het ook lijkt van iets anders, zie ik de overeenkomst terug die die twee dingen ooit hadden. Ooit hoefde men maar één wetenschap te studeren omdat alles toen één was, met een paar specifieke verschillen, die er vooral voor de afwisseling waren. Pater Sedano heeft dat duidelijk gezegd tijdens de les.

Op dat moment kwam de Chinees aan en ik hoorde hem niet. Toen hij voor de zesde keer op de bel drukte moet dat, zo zweer ik je, tot op de steppes van Mongolië te horen zijn geweest. Hij zei later dat het weinig had gescheeld of hij had de deur van kwaadheid ingetrapt. Als hij kwaad is, is hij daartoe in staat en tot nog meer ook. Terwijl ik rende om hem open te doen, ging hij door met aanbellen, ook al hoorde hij me rennen. En hij bleef bellen toen ik opendeed en hij ging de hele tijd door totdat hij binnenwas. Hij sloeg de deur met een klap dicht, zodat het luikje dat niet opengaat dreunde. En daarna een minuut stilte waarin je niet eens meer de slingerklok in de hal hoorde, net als wanneer je, halfdoof, het gedreun van de Niagara-watervallen niet meer hoort. Toen ik zag dat hij iets wou zeggen, begon ik ermee hem te laten inbinden. Ik snoerde hem onmiddellijk de mond: 'Luister nou eerst eens, Chinees, luister nou eerst eens en zet daarna maar een keel op.' En de Chinees zei: 'Ben jij soms doof of wat is dat met jou? Ik sta al een half uur aan te bellen.' Ik gaf hem maar een beetje gelijk om hem niet nog kwader te maken en zei: 'Het is niet

dat ik je niet gehoord heb, Chinees. Ik heb je wel gehoord. Maar ik was met iets anders in de weer dat net gebeurd was en dat dringend was...' En om aan te geven hoe ernstig het was wat er net gebeurd was, zette ik een hele regel vol gedachtenpuntjes, wat ongeveer neerkomt op zo'n drie seconden. En dat terwijl ik wist dat de Chinees daar het slechtst tegen kon. Dat van de gierzwaluw was niet iets wat je hem meteen moest vertellen. Als je het hem vertelt als hij nog maar nauwelijks binnen is, kan hij er niet van genieten. Het is helemaal niet goed voor de Chinees om iets plotseling te moeten horen. De Chinees moet je de dingen beetje bij beetje vertellen, want zijn reactie is altijd onvoorspelbaar. En dat terwijl ik veruit het beste weet hoe de Chinees reageert, zelfs beter nog dan zijn eigen moeder. Nog woedend omdat niemand hem had opengedaan, vroeg de Chinees wat er was gebeurd. Ik keek hem niet recht van man tot man aan, maar meer van opzij, alsof het niet met hem was met wie ik praatte. Ik keek hem indirect aan, koel. De spanning liep geleidelijk op, iedere seconde die verstreek verdrievoudigde ze minstens. Totdat ik, na precies twee minuten, langs mijn neus weg zei: 'Ik weet niet of je het weet, Chinees, maar er zit een levende gierzwaluw op het terras.' Maar het was duidelijk dat hij me niet begrepen had, want hij antwoordde met schorre stem: 'Wat nou eentje! Er zitten er twee! Ze zitten daar al sinds half mei! Deed je me om die flauwekul niet open? Wat nou, Sufkop, ben je nou zo stom of hoe zit dat?' Ik keek hem afwezig aan en telde zo langzaam als ik maar kon tot twintig, met de bedoeling hem uit te putten in een uitputtingsslag. Je neemt je positie in en daar blijf je totdat de vijand is opgebrand en jou aanvalt wanneer het hem het slechtst uitkomt en jou het best, want je ligt al dagenlang op de loer. Toen zei ik: 'Nou, als je maar weet dat je dacht dat je slim was, maar dat je niet eens weet waarover je het hebt.' Nadat ik dat had gezegd, bestudeerde ik nauwkeurig zijn reactie totdat zijn knokkels van woede helemaal wit werden. 'Op het terras zit een gierzwaluw,' flapte ik eruit. 'Hij heeft zijn landingsgestel verloren. En hij sleept zich voort over de grond en hij kan niet meer opstijgen.' De Chinees trok een gezicht alsof hem dat allemaal als Chinees in de oren klonk. Omdat hij niets zei, ging ik verder: 'Toen ik je open kwam doen, had hij zich net verstopt. Maar ik weet waar. Als je hem wilt zien moet je het zeggen, dan vertel ik het je.' 'Het kan me niet schelen,' zei de Chinees. Maar mij kon het niet schelen wat hij zei, want de Chinees is wel de allerslechtste in doen alsof. De beste eigenschap die hij heeft is, denk ik, dat hij niet goed kan doen alsof. Ik zuchtte gelaten en zonder verder nog iets te zeggen nam ik de Chinees mee naar de plek waar de gierzwaluw zich het liefst verstopt, en dat is onder een zak spaanders die daar staat. Het was al bijna donker, hoewel er nog meer dan genoeg licht was om hem te kunnen zien. Op dat moment lette ik op de duizenden gierzwaluwen die die avond sneller dan ooit zigzagden, klaar voor de aanval om hun gevangen kameraad te redden. Zachtjes zei ik tegen de Chinees dat hij voor alle zekerheid maar beter niets kon zeggen, voor hetzelfde geld dachten ze nog dat wij hem wilden vermoorden.